

2009. december 7. és 2010. május 25. között végeztük. A beruházás a két megye területén áthaladva összesen 23 település közigazgatási területén valósul majd meg, a tervezett 177 km hosszú nyomvonal mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A terepi felderítés időpontjában a külterületi szakasz meghatározó részét (kb. 21%-át) már sűrű vetés borította, nagyjából hasonló arányban (kb. 19%) fordult elő erdő, rét, legelő, ill. gazzal fedett terület, melyeken nem lehetett terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

A Kecskemét külterületén végzett munka során 9 ismert lelőhelyet érintettünk. Közülük többnek az összehasonlítását javasoltuk a terepi tapasztalatok alapján. Öt új lelőhelyet is találtunk: *Domokos-tanya* (KÖH 74523); *Öntözött terület, Pecek-dűlő* (74525); *Öntözött terület, Törökfái-dűlő* (74527); *Dakó-dombtól ÉK-re* (74529); *Kádár-tanyától Ny-ra* (74531). A terepbejárás során őskori, szarmata, avar, Árpád-kori, késő középkori és kora újkor leletek kerültek elő.

Munkatársak: Bóka Gergely régész, Fodor Péter, Kiss László Levente, Szabó Gergő technikusok.

ZSOLDOS ATTILA

230. Kerekegyháza határa

(Bács-Kiskun megye) Sza, A, Á, Kö

A Nabucco gázvezeték Csongrád és Bács-Kiskun megyét érintő nyomvonalszakaszára készítenő örökségvédelmi hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárásokat 2009. december 7. és 2010. május 25. között végeztük. A beruházás a két megye területén áthaladva összesen 23 település közigazgatási területén valósul majd meg, a tervezett 177 km hosszú nyomvonal mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A terepi felderítés időpontjában a külterületi szakasz meghatározó részét (kb. 21%-át) már sűrű vetés borította, nagyjából hasonló arányban (kb. 19%) fordult elő erdő, rét, legelő, ill. gazzal fedett terület, melyeken nem lehetett terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

A Kerekegyháza külterületén végzett munka során 9 új lelőhelyet találtunk: *Repülő-dűlő I., II.* (KÖH 74533, 74535); *Takács-tanya* (74537); *Göbölkúti-dűlő I., II.* (74539, 74541); *Kovács-tanya I., II.* (74543, 74545); *Pongrác-majortól ÉK-re* (74547); *Kun-puszta* (74549). A terepbejárás során szarmata, avar, Árpád-kori és középkori leletek kerültek elő.

Munkatársak: Sósuti Kornél, Bóka Gergely régészek; Bognár Margit, Alács Attila, Fodor Péter, Kiss László Levente, Szabó Gergő technikusok.

ZSOLDOS ATTILA – PARDITKA GYÖRGYI

231. Keszőhidegkút határa

(Tolna megye) R, Kö, Ú

Kápolnás (Kapellberg) (KÖH 23741): 2010. április 13-án helyszíni szemlét végeztünk a falutól D-re, a Gyönkre

vezető országúttól K-re, ahol Pesty Frigyes 1864-es adata szerint hajdan kápolna állt. A szokatlanul meredek domboldal egy ÉNy felé kiugró meredek földnyelvén kb. 50 m hosszan nagy mennyiségű vörös, szemcsés anyagú homokkővet figyeltünk meg. Bár sem téglá-, sem habarcs-törmelék nem találtunk, és csak egyetlen csonttöredéket figyeltünk meg, a régi leírások és a dűlőnév ismeretében kétségtelenül középkori templomról van szó. A hozzá tartozó települést 1963-ban Torma István azonosította, a keszőhidegkúti vasútállomás É-i végénél fekvő – azóta erdővel betelepített – dombon középkori házak hamus foltjaiból gyűjtött leleteket.

Ratzenberg (Petőfi u.) (KÖH 23017): Lakossági bejelentésre helyszíni szemlét végeztünk a falu belterületén, ahol rendszeresen kerülnek elő embercsontok, s amelyet török kori temetőként tartanak számon. A Petőfi u. mélyútszerű falában nagyjából Ny–K tájolású koponyát és vállcsontot figyeltünk meg. Egy idős lakos elmondta, hogy korábban gyermeksírt ástak ki a partfalból, kék és sárga festésű koporsóval. A hagyomány, a dűlőnév és a festett koporsó alapján kétségtelenül újkor, valószínűleg 18. századi temetőről van szó. Az út magasabb partja déli felének átnézésekor egy rézkori edénytöredéket is találtunk.

K. NÉMETH ANDRÁS – ÓDOR JÁNOS GÁBOR

232. Keszthely határa

(Zala megye) Ó, Ró, Á

2010 folyamán régészeti megfigyelést végeztünk a 71. sz. főút Keszthelyt É-ről elkerülő szakaszán.

Murvás-dűlő (KÖH 75229): Szeptember 29-én a 103+220–103+425 km-sz. között, Keszthelytől ÉK-re, a Murvás-dűlő DK-i részén egy eddig ismeretlen régészeti lelőhelyet észleltünk. Egy a csatornától enyhén emelkedő lankás domboldalon 25–30 objektum foltja rajzolódott ki humuszolási munkálatok alkalmával. A csatornához közelebb eső részen a humusz 40–45 cm vastag, ez alatt egy sárga homokréteg volt, amelyben és amely alatt észleltük a jelenségeket. A domboldalon feljebb haladva egyre vékonyabbá vált a humusztakaró, már csak 20–25 cm, és itt magasabban, a humusz aljában találtunk kerámiatöredékeket és tapasztaltuk a régészeti objektumok foltjait. A foltok gödrökre, cölöphelyekre, félig földbe mélyített házra, egy kővel rakott kemencére és a hozzá tartozó hamusgödörre utaltak. A jelenségek zöme a római korra datálható, valamint jellegetlen őskori és néhány Árpád-kori kerámiatöredéket is találtunk. Megállapítottuk, hogy az adott szakaszon a főút nyomvonala teljes szélességben megbolygatná a lelőhelyet, ezért itt a földmunkával leálltak. A régészeti feltárássra csak 2011-ben kerül sor.

Rezi-dűlő (KÖH 76465): Március 30-án a 73126 sz., Rezibe vezető úttól Ny-ra, a 104+800 km-szelvényénél egy régészeti jelenséget észleltünk. A sárga agyagos altalajban egy jól kirajzolódó, sötét, erősen paticsos és faszenes folt jelentkezett. Április 7-én végeztük el a 215×130 cm nagyságú gödör leletmentését, melynek mélysége a humuszolt felszínhez képest 22 cm volt. Keleti felében

egyenetlen, kemény, vörösre átégett paticsfelületet tapasztaltunk. Az objektumból római kori kerámiatöredékek, kő és egy vaseszköz került napvilágra. A régészeti lelőhely korábban ismeretlen volt. Mivel a gödör a nyomvonal szélén jelentkezett és további objektumokat nem tapasztaltunk itt, így ezt tekinthetjük a lelőhely D-i szélének, a kiterjedését pedig ettől É-ra feltételezzük.

Munkatársak: Spolár Erika és Tóth Zoltán terepi asszisztensek. A geodéziai felmérést Áncsán Zoltán végezte.

TOKAI ZITA MÁRIA

233. Kékesd, Alsó-hegy (KÖH 69139)

(Baranya megye) U

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2010. májusban folytatta a 2009-ben megkezdett megelőző feltárást a HT-100 jelű régészeti lelőhelyen, a 079 hrsz.-ú ingatlanon. A teljes kutatott terület 351 m², a feltárt terület 160 m² nagyságú volt.

A lelőhely a Karasica-vízfolyás felett emelkedő domb Ny-i lejtőjén található. 2010-ben területbővítés történt K-i irányban, további 45 m hosszú sávot húztunk, 4 m átfedéssel a tavaly feltárt területtel. Elszórtan 5 gödröt, 2 cölöphelyet és 1 árkot tártunk fel. A lelőhelyet K-i irányban egy árok határolta. Neolit leletanyag egyetlen gödörből került elő, de feltételezzük, hogy a többi jelenség is ehhez az időszakhoz köthető.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat pécsi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatóságára kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Drávavölgyi Péter, Nagy Norbert technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

234. Kétsoprony, Kereszt-sor (44. sz. főút) (KÖH 73955)

(Békés megye) Sza

A Békéscsaba–Kondoros összekötő kerékpárút tervezett nyomvonalán 2010 júniusában szisztematikus terepbejárást végeztünk. A vizsgálat alá vont területek nagyobb részt változatos növénytakaróval fedettek voltak. A tervezett úttengelytől számított 100-100 m-es sávban végeztünk felszíni lelőhely-felderítést. A felkutatott 18 lelőhely a vaskorra, a szarmata korra, a késő avar korra és az Árpád-korra volt keltezhető. Közülük 16 lelőhely márt ismert volt, két új lelőhelyet találtunk, az egyiket Kétsoprony területén.

A kétsopronyi határ ÉK-i részén a Kereszt-sor nevű dűlőnek a K-i végén, egy széles, jelentősen feltöltődött régi folyóvölgy területén, kb. 80×150 m-es kiterjedésben szarmata kori edénytöredékeket gyűjtöttünk.

LISKA ANDRÁS

235. Kisbágyon, Nyugati-rétrejáró-dűlő (KÖH 74603)

(Nógrád megye) A, Kú

2010. júliusban terepbejárást végeztünk Héhalom agglomeráció szennyvízcsatornázása kapcsán. A bejárat nyomvonal túlnyomó része mezőgazdasági művelésű területeken vezetett. Több területen (a Bujáki-patak völgyében, a Palotás és Kisbágyon közötti szakaszon, a Bér-patak völgyében a Héhalom–Egyházasdengeleg határa és Egyházasdengeleg belterülete között, valamint az Egyházasdengeleg–Szirák–Bér közötti szakaszok) ideiglenes (gabona) és tartós (gyep, gaz, rét, legelő) elfedettsége miatt nem lehetett elvégezni. A bejárható területek a kelő kukoricával és napraforgóval kis mértékben elfedett parcellák voltak. A települések belterületén ugyancsak nem volt lehetőség hagyományos terepbejárást elvégzésére.

A már ismert 15 régészeti lelőhely állapotfelmérésén túl, a régészeti topográfiai szempontból viszonylag jól felderítettnek tartható területen két új lelőhelyet azonosítottunk Palotás és Kisbágyon területén egyet-egyét.

KOLLER MELINDA – REMÉNYI LÁSZLÓ

236. Kisbér, Fekete-víz-értől északra (KÖH 74165)

(Komárom-Esztergom megye) Ó, Á

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli idényben végzett terepbejárást során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

Kisbér DNy-i határában, a Nádasd-pusztai halastótól DNy-ra, a Fekete-víz-értől É-ra egy új lelőhelyet találtunk, ill. megvizsgáltuk egy korábbról ismert halomsír területét is (Farkas-földek, KÖH 41324).

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

237. Kiskassa, Téglaház (KÖH 24777)

(Baranya megye) A

Lakossági bejelentésre a siklósi rendőrkapitányság munkatársai helyszíneltek, majd kibontottak egy sírt a Kiskassáról DNy-ra kivezető földúton. Hetekkel később adták át bűnjelcímkével ellátott műanyag zsákban a feltárt emberi csontokat és a mellettük talált tárgyakat. A 2 nyitott végű bronz karkötő, néhány szem dinnyemag alakú, ill. többtagú üveggyöngy és az agyag orsógomb egy késő avar kori női sírra engedett következtetni. 2010. szeptember 22-én sikerült azonosítani a dűlőúton, a vízmosásban talált, s gondosan visszatemetett sír helyét. Mivel az átadott vázcsontok között egy felnőtt férfi csontjaira is ráismertünk, újra kibontottuk a sekély